

נאדל פאר נייע

ה"מציאות מדומה" של ניקולס בורן ★ השירים של

סוצקובר ★ "יהודי הדממה" מול ערביי הדממה ★ ההתקדמות

המפתיעה של יגאל גללי ★ ספריית פועלים למשוררונים עשירים ★

תרגום

עיתונאי בתנופה

שמונה שנים מתנהלת מלחמת-אזרחים בלבנון. שמונה שנים נקטלים בני-אדם בחוצותיה. שמונה שנים בני-אדם חיים מול המוות.

אחת היצירות הספרותיות היחידות העוסקות במלחמת-לבנון היא סיפורו של ניקולס בורן מציאות מדומה. שראדאור באחרונה בתרגום לעברית. למהדרה העברית של מציאות מדומה קדמה גירסה קולנועית, שאותה ביים סולקין שלנדרוף תחת הכותרת במעגל החונאה, גירסה שהוקרנה על מסכי הקולנוע בארץ.

מציאות מדומה הוא סיפורו של עיתונאי גרמני בשם ג'ורג' לאשן, הנשלח לכיירות, במטרה לרדוף על קרבות מלחמת-אזרחים. לאשן מוצא עצמו עד מהרה למעורב ריגשית, ונקלע לפרשיית אהבה עם אלמנה לבנונית.

סיפורו של בורן הוא רומן על ניכור. מלחמת-לבנון משמשת כרקע למצב האנושי והקיומי של בן חברת-השפע המערבית בימינו. לאשן, התייחס שבעים ומנוונים עם אשתו גרטי, שמח במידת מה על נטישת אירופה ובואו לאזור של סכנה, כאשר הוא במסע הלוקה אותו לכיירות ביחד עם הצלם הוסמן.

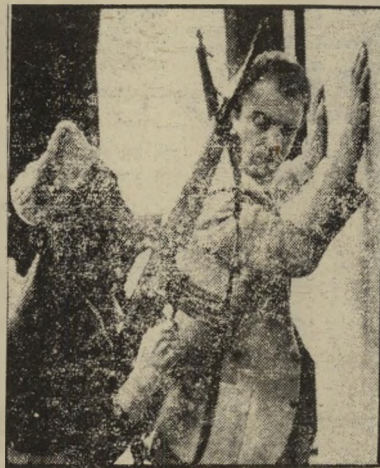
הפרט המפתיע ביותר מהעמודים הראשונים של מציאות מדומה הוא התגלית, שהמחבר הגרמני — באמצעות גיבורו לאשן — יודע יותר על קונפליקט-העיריות של לבנון מאשר גאוני המטכ"ל והמימשל, שהעצירו את צה"ל לארמות בלבנון.

לאשן מתמקם בחדרו, בקומה החמישית של אחד מבתי-המלון בכיירות, כאשר ביכולתו לעקוב מחלונו אחרי חלק מהמאבקים המזוינים ברחובות בירת לבנון. ביירות מצטיירת כעיר-ללא-דחמים. בארוחה הראשונה בבית המלון אומר הצלם הוסמן: בקארטינה טובחים

ניקולס בורן — מציאות מדומה; עברית: אברהם קדימה; הוצאת שוקן; 216 עמ' (כריכה קשה).

הפסלטינאים ולטאטא אנב כך גם את המוסלמים...

מול הנקשות והקשיחות של מלחמת-האזרחים מוצא לאשן, כאמור, נוחם בין זרועותיה של אריאנה, שהסכנה והאימה הסובכים את לאשן כמו דורכים את גופו וחושיו לעברה, כמוצא יצא, ואילו הוא עשוי לשונו. בין הטבח התורן — שהיה מי זוכר בלבנון את הטבח של השבוע שעבר — והטבח הבא, מחדד לאשן את ריגשותיו. אחד משיאי התייעוד בספר זה מתמקד במיפגש של לאשן עם אחד מבניו של פייזר ג'מאל, שמביא בכשרותו דברים כמו:

עיתונאי בכיירות
עיר ללא רחמים

הפסלטינאים שדוללים את זכות קיומם של הישראלים בישראל, ובכך איבדו את זכות קיומם עצמם... לערפאת נחתך את אבריהם. לא. זאת אל תכתוב...

לחצים תת-הכרתיים רוחפים את לאשן לעברה של אריאנה. זו מעין אהבה של ילד לא מפותח, המלווה בריגוש שבהצצה, ובמחשבות המעלות אר של התפוררות בנפשו של לאשן. מימד הזמן כמעט שאינו קיים בכיירות: בסך הכל תישעה

ימים, אך הם נראו לו כחודשים רבים... מתוך כל הסיטות והביעותים למיניהם מתפוצצת נישמתה של אריאנה, החפצה לאמץ תינוק, שאותו היא נוסעת לקחת ביחד עם לאשן מבכערה. בהגיעם מספרת האחות על הילדה העומרת לאימון: זו ילדה, אמרה, בת חמישה חודשים בקירוב. לפני שישע שבעות נמצאה ברובע אשראפיה. לידעתכם: בלי כל ספק הילדה איננה מאשרפיה, אלא נמשו אותה שם. מהרגע שבו מקבלת אריאנה את התינוקת חל תהליך התרחקותה מלאשן. הוא מתמיד בתיוורו הבלתי-נילאים אחריה, בעוד שבהדרגה הוא הופך לפרופלסטיני — מה שמתקבל על הדעת, לאור תמונת-המצב הלבנונית, אחרי שהוא עוקב אחריה: ממות בסיטונות, מיספרים, מחזות-אימים, מתורגמות לשפה הגרמנית, ובלבד שלא להניח לה. להבדל, שתגבש; מוטב לכתוב בסיטונות הדיחוח המהיר, המגלגל את הכל חישקאל אל הקורא...

הדילמות מצטופפות מסביב ללאשן: מה קשר אותו בליכך אל אריאנה — הא שאל את עצמו תוך העמדת פניהם — אם לא הסיכוי שיובל להישאר לצידה, כמות שהיה באותה שעה מנותק מהנחות קדמות ומחשפיה קדומה, משהחל מעורר העומם בכבודות, שבו התחילו כל הידע וכל נקפות המצפון הריצים ועקבות, כמו בסיטונות המות... בתוך סימני השאלה שלו לכוד מוחו במיכתבי התפטרות לאשתו ולמו"ל השבועון שלו, כאשר התופת הלבנונית משמשת כורז לעולם חזויותיו ושאלותיו הקיומיות. במיכתב אל אשתו כותב לאשן: רמה יהיה על ילדנו, אם נוסף לסחוב ולהנצית את כל המזויף בטר מזלנו, אם לא נמחיש לעיניהם הברעה ברורה ומבאיבה, שבה יוכלו להיזכר בכל ימי חייהם... ולקראת סיום מיכתבו הוא מציע לאשתו פיתרון יוצא-דופן, לשם מחיקת הניכור שביניהם: נמצי וגמור עמי שלא לנפרד אותך, אבל הבה נחיה בנפרד. יתכן שאז יהיה לנו יותר שיחידוש מאשר כיום...

כאשר נחלק לאשן מתוך התופת ומגיע להמבורג, הוא חש שעליו להתחיל, לחיות בתוך הזמן הנכבד, ובחדרו במערכת השבועון הוא מתקתק את מיכתב ההתפטרות שלו. מציאות מדומה הוא ספר מעולה על המצב הלבנוני שהפך למצב ישראלי. זה ספר של

אגדת אנטולי שרנסקי וסמי מוחמד זייד כילאני

ובאומרים: סימבז עליו / אמרנו: אמן / אך נעצז בגב הסכין / ונתת / הער עז אדין / לך נמסור הדגל ספר רמנו השאף / ספג ירדן לקראת השחר / ולפאתי מידת / לך נמסור הדגל שתל טבק בפריחת / עזת חישת בעת תתן פריה / ואנחנו מעתה / אחריך עז אדין. (נוסח עיבדי: ביצ אברסל)

לסיכום, שרנסקי היקר, אני מאחל לך שיחרוד נעים מהבלא הסובייטי. ואם תחליט להגן לישראל, הייתי רוצה שתורע שגם בארץ הזאת כולאים על מילים ועל מחשבות. שתהנה בכך שגם בארץ הזאת מרכאים זכיות, הייתי רוצה שתורע, שאני יוצאים מן הכלל. בכל מקום שבו פוזרים משירים וממחשבות חופשיות, מעיד הדבר על יריעה באי-רצון של המעשים שעשים באותה הארץ.

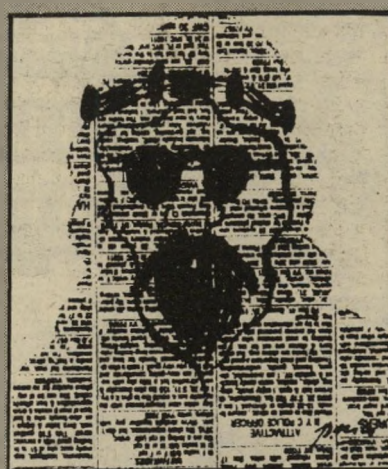
אנטול שרנסקי, אני מקבל דבר משיח של כילאני. אבל זכותו לפרסם את שירו, ואי לו לאלוף המיקוד אורי אור, הממנה את רכסיו משה אלעד, כמבקר-שירה. ארץ שאלופי-המיקוד שלה ממנים את, מבקרי-השירה אינה ראוייה לך. אנטול, אני מאחל לך, שבבוא יום תמצא ארץ שבה אלופי-המיקוד אינם ממנים צנזורים לריכר ספרות.

בידידות,
רן עומר

בשילטון זר. לפני בתי-המשפט-הצבאי ניתן אותו רבסון משה אלעד את שירו של כילאני (ניתוח מבריק לא פחות מתניתוחים שמפיקים ממוחיי-השירה של שירות-הביטחון הסובייטי). אנטול שרנסקי — מאחר שאני יודע ששילטונות הכלא הסובייטיים אינם מאפשרים לך לקרוא ספרות יהודית, אני שמח להביא במיכתבי זה אחד משיירי של כילאני, שעליהם הוא עומד לרין בבית-המשפט-הצבאי בג'זין. שם השיר תבטח חדשה לעז אדין אל-קאסס, וזה תוכנו:

ותעורר הנעימה שבפך / זעמם של אלפי הישרים / זעמם של נשרי הנריבות הנאות / ושומרי הבדד הערבי הנפוע במות האוהל / זעמם של מי שקראו בכל הארצות / הארמה אדמת אלוהים, אם נבו אדמה לא בזזנו כבוד / תהלה לא בזזנו חי אלפי שנים / מארץ הסניד ועד סין, אל יארש עז אדין, / מן המדל ומזמן ההגדרה / לא מן / ומיסי עלי ידענכם — / חי הממלחים בסחרים אמוניים / אך ראית / זה הנאחו בארדתך / החזיק באת ובמגל אלפי שנים, / זה המורשש באלפי מילין / קרא: / עז אדין, חי עז אדין, / ניתן לך הדגל דיגלנו, / נציאו מירייה / נעצז בגב הסכין / ונל כי מצפים אני לשחר חקרי / על חוד הירמחים בירייה / נעצז רשיגין בגב / ואמרנו: אמן /

סעיפיה-האשמה האחרים בהם מואשם כילאני: ברשותו נמצאו שני סיפרי שירה שאותם חיבר, ובהם שירים העוסקים בחופש, בניצחון ובמאבק

משורר פלסטיני בלא
אלוף-פיקוד ממנה מבקר שירה

החווייה הישראלית

שלום לך אנטול שרנסקי, אני עוקב כבר כמה שנים אחרי מאבק לצאת מברית-המועצות ולהגיע לישראל. לא ברורים לי כל אותם מניעים של שילטונות ברית-המועצות המונעים זאת ממך ומחברך.

אנטול, ברור לי, שאינך כלא-הרוע היחיד בעולם. גם בארץ שאלה אתה חותר להגיע תווד על עצמו סיפור כליאת-הרוע.

באחרונה התנהל בבית-המשפט-הצבאי בשכם משפט נגד סאמי מוחמד זייד כילאני. כילאני הוא ליד 1950, בוגר האוניברסיטה הידדנית במתימטיקה, מחבר שירים ונובילות, שעשו לו בשנים האחרונות שם טוב בעולם הספרות הערבי.

קודם למעצרו הטיל עליו אלוף אורי אור, מפקד פיקוד המרכז, צו פיקוח מיוחד (מסוג שהוטל על חברתו למאבק אידה נדרל), צו שהגביל את חופש התנועה שלו.

בראשית השנה נעצז כילאני. אחת ההאשמות נגדו: איתחיצות במישריו של רבסון משה אלעד, הידע לעיני ערבים כמימשל הצבאי, שהתפרסם בפנייתו אל הפמנה עליו בשב"כ, בבקשת רשות, לקרוע את התחת! אותה מכיד את הביטוי הרוסי המקביל, מקציני השב"כ הרסלי לעורר-דין אחד מג'זין.